

Fascismi

Kirj. PLAGIA RISTI.

SUURET historialliset murroskaudet aina tuovat esiin uusia aatteita, uusia ihanteita, uusia yhteiskunnallisia liikehtimisiä joiden pyrkimyksenä on johtaa yhteiskuntaelämä uusiin uomiinsa. Tällä hetkellä elämme suuressa murroskaudessa. Tämän hetken suurin yhteiskunnallinen ilmiö, vallitsevin aate, on fascismi.

Mitä on fascismi?

“Liberalismille (samoin kuin demokraatialle ja sosialismille) ihmisyyhteiskunta tarkoittaa siinä elävien yksilöitten yhteistä summaa; fascismille yhteiskunta on luke mattomien sukupolvien välinen yhtenäisyys.” — Alfredo Rocco, italialainen fascisti.

Fascismi on keskiluokan liikettä joka pyrkii sen avulla säilyttämään asemansa kapitalismia uhkaavalta tuholta. Se on pyrkimystä äärimmäiseen nationalismiin, onnavaaristalouteen ja valtiodiktatuuriin. Yhdeltä puolelta se on tähdätty työläisten järjestymistä ja luokkataistelua vastaan ja toiselta puolelta suurkapitalismia vastaan, josta syystä se on saanutkin kannatusta kaikista kansakerroksista. Kehittyneessä muodossaan se kuitenkin on yksinomaan omistavan luokan taisteluväline työväenluokkaa vastaan.

Fascismi ei ole mikään pikaisesti ohimenevä ilmiö. Sillä on juurensa yhteiskuntatalouden anarkissaa. Se on keskiluokan kapinaa, keskiluokan joka on joutunut ääretömään puristukseen yhdeltä puolen suurkapitalismin ja toiselta puolen järjestyneen työväestön taholta. Sen kapinoiminen on aivan yhtä luonnoillista kuin työväestönkin kapinoiminen, joka joutuu taistelemaan näitä molempia, suurkapitalismia sekä keskiluokkaa vastaan. Ne ovat yhteiskunnallisten luokkien liikkeitä; niiden edessä on vain kaksi vaihtoehtoa — taistelu taikka oikeuksiensa menettäminen.

Vielä niin myöhään kuin v. 1925 Musso-

lini kerskui että Italian fascisteilla ei ole minkäänlaista talousohjelmaa. Se oli alkuaikoinaan varsin epämääräistä liikettä ja senpä vuoksi siihen oli niin helppo saada työläisiltäkin kannatusta; hekin toivoivat fascismilta pelastusta. Yhtä epämääräisellä ohjelmalla Saksan hitlerismi oli matkassa. Käydessään vaalikamppailua v. 1932, jolloin heillä jo oli edellisistä vaaleista 13 miljoonaa äänestäjää, heillä ei kuitenkaan vielä ollut minkäänlaista kiinteää ohjelmaa — seikka joka epäilemättä oli heille eduksi. Sen sijaan heillä oli suuria lupauksia. Työläisille he lupasivat suurkapitalismin kurissa pitämistä ja kapitalisteille he lupasivat työväenjärjestöjen hävittämistä — lupaus jonka he myöskin ovat pitäneet. Tosin kyllä fascismin alkuaikoina oli sekä Italiassa että Saksassa havaittavissa merkkejä että fascistien toiminta tähtää varsin huomattavasti suurkapitalisteja vastaan, mutta sitä mukaa kun fascismi on voimistunut ja vakiintunut niin suurkapitalistien vaikutusvalta hallintoasioihin on käynyt yhä ilmeisemmäksi. Saatuaan työväenjärjestöt perinpohjin hävitetyksi ja täten riistomahdollisuutensa toistaiseksi taatuksi, voivat suurkapitalistit ja keskiluokka elää paremmassa keskinäisessä so-
vuussa.

Heidän yhteiskunnallinen unelmansa

Teoreettisesti kapitalistinen valtio on alu-
eensa asukkaitten yhteisiä etuja ajava ja suojeleva laitos. Käytännössä se kuitenkin on omistavan luokan etujen mukaisesti toimiva väline. Se on luokkalaitos. Liberalistit pyrkivät tätä luokkalaitosta käyttämään luokkienvälisten ristiriitain tasottamiseen. Fascisteilla sitä vastoin on pyrkimys kohottaa valtio yläpuolelle luokkien, yläpuolelle yksityis- sekä ryhmäetujen; tarpeeksi universalinen ja tarpeeksi voimakas ollakseen määräävässä asemassa, yläpuolella kaiken muun. Sellaista diktatuurivaltiota

Mussolini parhaillaan muodostaa. Sitä ei kuitenkaan ole ymmärrettävä valtiokapitalismina, sillä valtio ei pyri omistukseen. "Valtio sekaantuu tuotantoon ainoastaan silloin kun yksityisen johtokyky on puutteellinen tai milloin valtion poliittiset edut sitä vaativat. Sekaantuminen tällöin voi tapahtua ylivalvonnan tai suorastaan johtamisen muodossa."

Fascistinen valtio pyrkii täydelliseen riippumattomuuteen muusta maailmasta. Kansakunta tuottaa kaiken mitä kuluttaa. Luonnollisena tuloksena siitä tulee olemaan ulkomaakaupan väheneminen mahdollisimman pieneksi ja niin ollen on luovuttava suurtuotannostakin. Tarkoituksena onkin ei ainoastaan valtio sellaisenaan vaan myöskin eri alueet tuottamaan mahdollisimman suuren osan itse siitä mitä kuluttavatkin. — Palataan siis käsityöaikakauteen!

Johdonmukaisena tuloksena tästä tulee olemaan suurteollisuuskeskuksesta ja suurteollisuuskeskuksista palaaminen niihin aikoihin joista lähdettiin tuhannen vuotta sitten. Birmingham ei silloin enään tule olemaan rautatuotannon keskus, ei Manchester kutomateollisuuden, ei Brazilia kahvin, ei Cuba tupakan eikä Kiina teen tuotantokeskus, ei Canada eikä Dakotat vehnän tuotannossa. Siitä on sekin seuraus ettei myöskään Saksa säilytä asemaansa kemikalien tuottajana — eikä Italia maanrakennin.

Fascismin leveneminen.

Fascismi on viime vuosina levinnyt kuin kulovalkea ympäri Eurooppaa. Sen salaiset järjestöt toimivat tarmokkaasti; siitä on todistuksena aina silloin tällöin julkisuudessakin esiintyviä toimenpiteitä. Varsinkin Saksan rajamaissa, joissa asuu 14,000,000 saksalaista, heidän toimintansa ilmenee varsin räikeässä muodossa. Hiljattain tapahtunut Rumanian pääministerin murha saattoi julkisuuteen voimakkaan fascistisen liikkeen Rumaniaassa.

Itävallassa, Hitlerin kotimaassa, mihin Saksan fascistien toiminta ensiksi kohdistettiin, on salainen sekä julkinen toiminta käynnissä, mutta hallituksen tarmokkaat toimenpiteet ovat vielä toistaiseksi estä-

neet suuremmat yhteenotot. Tshekko-Slovakiaassa, jossa asuu kolme ja puoli miljoonaa saksalaista, ilmeni jo useitakin voimakkaita fascistijärjestöjä, mutta tällä kertaa niiden toiminta on ainakin julkisuudesta hävinnyt. Belgiassa, Unkarissa ja Hollannissa on myöskin natsilaista liikehtimistä eivätkä Itämeren maakunnatkaan ole tästä uudenajan aatteesta ilman jääneet. Suomessa, kuten tunnettua, on lapualaisensa, jotka vetävät vertoja minkä tahansa maan natsilaisille. Skandinavian maissa, varsinkin Tanskassa, on natsilla hedelmällinen maaperä, sillä Tanskan eteläosassa, joka ennemmin on kuulunut Saksalle, on huomattu voimakasta natsiliikehtimistä ja siitä syystä Tanskan hallitus hiljattain peruutti sotaväen poistamissuunnitelmansa ja sen sijaan on tilannut huomattavan määrän sotilaslentokoneita. Ruotsissa fascistit ovat jo suunnitelleet marssimista Tukholmaan, mutta toistaiseksi heidän toimintaansa on vaikeuttanut keskinäinen hajaantuminen ja muutenkaan heidän lukumääränsä ei vielä, mikäli siitä tiedetään, edellytä suurempiin toimenpiteisiin. Mutta Ruotsiin, kuten muihinkin maihin, on Saksasta saatu rahallista avustusta propagandaa varten, jolla julkaistaan useita sanomalehtiä. Norjassa sai hiljattain perustettu natsipuolue viime vaaleissa 30,000 ääntä, joka on huomioon otettava äänimäärä niin pienessä maassa.

Fascismin edellytykset

Jokaisessa maassa ovat fascismille omat erikoisedellytyksensä, mutta kaikissa maissa yhteisenä edellytyksenä sille on talouselämän anarkia, jonka nykyinen talouspuola on kehittänyt huippuunsa. Saksassa olivat yhteiskunnalliset voimasuhteet jakautuneena kolmeen osaan, joista mikään ei ollut tarpeeksi ylivoimainen. Suurliikemiesluokka, suurtilallisten tukemana, oli siitä yksi osa. Toinen oli keskiluokka ja kolmantena oli työväenluokka. Näistä yhteensä muodostuivat ne puoliväliin toistakymmentä valtiollista puoluetta jotka Saksan valtiopäivillä pitivät keskinäisiä puhumakilpailuja, kansan kärsiessä nälkää ja sen nälkä kovenemistaan koveni.

Italiassa fascismi sai ensin maaperää

alemman keskiluokan keskuudessa, alkaen "itsenäisenä" järjestönä tyypillisellä radikalisen pikkuporvariston ohjelmalla, ryhtyen taistelemaan kapitalismia sekä proletariaattia vastaan. Teollisuusrauhattomuudet vv. 1919—20, työsulut ja tehtaiden valloitus, peljätti pikkuporvariston, jonka asema ei ollut muutenkaan taattu, ajautumaan etsimään turvaa Mussolinin johtamasta liikkeestä. Suurteollisuus- ja liikemiesluokalle Mussolini lupasi "jotain jota yksityisteollisuussysteemi ei missään maassa maailmassa voi tarjota: ehdottoman turvallisuuden lakkoutumisia ja sabotaasia vastaan."

Jotkut tutkijat ovat tehneet sellaisen johtopäätelmän että fascismi on yhdistelmä katolismista, nationalismista ja syndikalismista, perustuen Nietzschen, St. Thomas Aquinian, William Jamesin ja Sorellin opetuksiin. "Mutta tuntuu paremmin paikkansa pitävältä", sanoo Scott Nearing kirjassaan Fascismi, "sanoa että fascismi on tarpeen vaatima tulos omistavan ja etuoikeutetun luokan halusta säilyttää nämä oikeutensa kärsiessään pelottavia menetyksiä kapitalistisen imperialismin hajoamisen seurauksena." Hän määrittelee fascismin seuraavasti:

1. Fascismi on omistavan ja etuoikeutetun luokan liikettä, keskiluokan alottamaa, ja alussa keskiluokan johtamaa ja myöhemmin sitä johtaa yläluokka,

2. jotka vetäytyvät pois kapitalistisesta imperialismista, jonka talouskriisit, kapinat ja sota on repinyt kelvottomaksi,

3. ja jotka samalla kertaa puolustavat itseään proletaariaatin vallankumoukselta.

4. Nämä ainekset yrittävät linnoittautua voimakkaiden kansallisuusrajain taakse, perinpohjin hävittääkseen työväenluokan vallankumouksellisen liikkeen ja turvatakseen itselleen toimeentulomahdollisuudet omavaraistalouden avulla.

Mutta yhteiskunnalliset liikkeet, enempää kuin ryhmät tai yksilötkään, eivät aina ole itse määräämässä omaa osaansa historiallisessa prosessissa. Senpä vuoksi tärkeintä ei olekaan historian kannalta katsottuna tietää mihin fascistit uskovat pyrkivänsä tai mihin heitä seuraamaan lähte-

neet luulevat menevänsä. Tärkeintä on se mitä he todellisuudessa tekevät.

Taistelleessaan suurteollisuutta, suurkapitalismia ja työväestöä vastaan, he toimivat hajoitustehtävissä. Siinä tehtävässä he voivat onnistua täydellisesti ja sillä tulee olemaan suuri historiallinen merkitys. He yrittävät luoda omalaatuista sivistystään. Silläkin tulee olemaan suuri merkitys. Mutta tuleeko fascismi kokonaisuudessaan tai mikään osa siitä todella olemaan hyödyksi edes sille kansakunnalle jonka keskuudessa sillä kokeiluja tehdään? Mitä tulee tapahtumaan työväenluokan elintasolle pien- tuotantoon palaamisessa? Minkälaiset keskinäiset suhteet näiden itsenäisten fascistivaltioitten välillä ovat mahdolliset — sota vai rauha?

Fascismi Yhdysvalloissa

Viimeisten vuosien ja varsinkin viimeisten kuukausien aikana on käynyt ilmeisen selväksi natsiliikkeen suunnaton leveneminen Yhdysvalloissa. Mikäli tiedetään on tässä maassa kaikkiaan toistasataa fascistijärjestöä toiminnassa. Nämä ovat kaikki eri järjestöjä. Kuinka suuri niiden yhteinen jäsenmäärä on, sitä tuskin kukaan tietää. Vuosi sitten perustettu "Silver Shirts" järjestö, jonka kotipaikka on Asheville, N. C., ilmoittaa jäsenmääränsä olevan 50,000.

Mahdollisesti jossain määrin näitä järjestöjä on syntynyt pelkästään elinkeinotarkoituksessakin, mutta ei voida kieltää etteikö nykyinen tilanne edellytä puhtaasti asianharrastuksestakin senlaisia järjestöjä kehittämään. Yhtenä kannustimena on se, kuten Voltaire sanoi, että ellei ole juutalaisia niin olisi tarpeellista niitä jostain kehittää, että saataisiin syntipukki jota saadaan syyttää huonosta ajasta. Bostonissa perustettu ja Uuden Englannin kutomokeskuksissa toimiva "Industrial Defense Association, Inc.", on työnantajille lähettämässään avustusvetoomuksessa selostanut "jaloja" tarkoituksiaan m.m.:

"Me opetamme työläisille että punainen radikalismi pyrkii hävittämään Yhdysvallat ja että maailman vallankumouksen johtajat ovat juutalaisia jotka omien etujensa vuoksi yrittävät tuhota vallitsevan järjes-

telmän . . . Uskoen että kommunismi ja sen julkea propaganda, erityisesti teollisessa Uudessa Englannissa, tarvitsee toimeliasta vastausta, me olemme valinneet itsellemme juuri tämän erikoistettävän ja olemme siinä väsymättömästi ja menestyksellisesti toimineet. Meidän toimintamme laajuus riippuu saamastamme avustuksesta.”

Edellä oleva osottaa että pelkäsi elinkeinoksikaan se ei ole mikään hullumpi yritys. Amerikan työtaistelujen historia osottaa että salapoliisitoimistot lähettivät juuri samanlaisia vetoamuksia työnantajille, samaan aikaan pitäen kiihoittajia työläisten keskuudessa. Liike kävi hyvin. Rettelöitä syntyi ja rahaa tuli.

* * *

Fascismin menestys Yhdysvalloissa ei ole välttämätön, mutta yritykset siihen suuntaan ovat välttämättömiä. Tässä maassa, varsinkin tällä kertaa, on fascismille hyvä maaperä. Ja mitä taas natsilaisainehistoon tulee, niin sitä täällä on aivan kuin valmiina odottamassa.

Työväen järjestöjen heikoille voimille tulee lisää tehtäviä. Poliisit ja pikanvarsi-joukkueet ovat osoittaneet lakkotaisteluis-

sa lukemattomia kertoja taipumuksiaan. Fascistisista nuijajoukoista he saavat uskollisia liittolaisia, joilla on tieteellistä sekä käytännöllistä kokemusta kapinallisia työläisiä vastaan taistellessa.

Fascismin mahdollisuuksien aliarvioiminen voi osoittautua kohtalokkaaksi virheeksi täällä niin kuin se osoittautui Saksassakin. Siellä työväenjärjestötkin luulivat että on tarpeeksi tehty kun fascismi tehdään naurunalaiseksi, samalla aikaa kun käytiin tositaistelua “päävihollistaan” — toisia työväenjärjestöjä vastaan!

Fascismin edistymisen ja menestyminen Yhdysvalloissa tulee suurelta osalta riippumaan hallituksen taloussuunnitelman onnistumisesta tai epäonnistumisesta. Sitä mihin ne suunnitelmat johtavat ei vielä kukaan tiedä, eikä tiedetä vielä sitäkään min-kälaisia ja kuinka pitkältä uusia suunnitelmia käytäntöön otetaan. Mutta yksi asia voidaan tietää ja se on se, että vaikka fascismin vaikutus tämän maan talouselämään ei tulisikaan ulottumaan, niin järjestyneiden työläisten toimintaan se kylläkin tulee ulottumaan — se tulee aina olemaan työläisvastaista.

Ääriltä Kauniin Ruman Maan

Kirj. TOPI.

Täällä kuulevi korprien kohinaa
Revontulten roihuvuain alla,
Äärillä kaunihin ruman maan
Missä asuupi ainainen halla.

Täällä kolkosti kummut kumajaa;
On hyiset tuiskut ja tuulet.
Ja tuonelan hallien haukuntaa
Huuhkainten huuhuissa kuulet.

Tämä karu on kankainen erämaa;
Lumivaipat on vankat sen yllä.
Revontulet jos loistaen loimuaa,
Silloin valjua valoa kyllä.

Silloin kiteet kirkkahat kimmeltää,
Kun talvi niitä hangille valaa.
Ne hehkuu ja hetkisen heijastaa
Ja kiiltäen kirkkaasti palaa.

Vaan tuntea saat monta tunnelmaa
Elon taulun tummemman puolen.
Saat kantaa taakkaa sä painavaa
Pulan, puuttehen sekä huolen.

Täällä nähdä saat monta näytelmää
Elon arkisen areenalta.
Se meitä jäytäen järkyttää.
— Täällä rautakoron on valta.

Tämä lievettä lienee ruman maan;
Ei ole tämä lempeä lehto.
Olemassaolosta kamppaillaan;
Täällä TAISTO ON ELÄMÄN EHTO

Täällä nytkin taasen taistellaan;
Siihen nousta jo ollut on pakko.
Sinä tarjootko kättäsi auttavaa?
— Täällä ollut, ja nytkin on LAKKO.